

Sosiaali- ja terveysministeriö

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru

Sote-sparraustilaisuus 23.10.2019

Kehitysvammaliiton terveiset sote-uudistukseen ja tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelmaan

Kehitysvammaliitto kiittää mahdollisuudesta kommentoida tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelmaa sekä tuoda liiton huomiot sote-uudistuksesta.

Kehitysvammaliitto on asiantuntijajärjestö, jonka jäseniä ovat palveluiden tuottajat. Liitto edustaa 89 jäsenorganisaatiota –kuntayhtymiä, kuntia, seurakuntia, rekisteröityjä yhdistyksiä ja säätiöitä –sekä yksityisiä ihmisiä. Liiton jäsenet tekevät kehitys- ja puhevammaistyötä tai toimivat muuten vammaisten henkilöiden hyväksi. Suomessa arvioidaan olevan noin 40 000 ihmistä, joilla on kehitysvamma. Kehitysvammaisten lisäksi on 65 000 ihmistä, joilla on eriasteisia puhe- ja kommunikaatiovaikeuksia, sekä arviolta jopa 750 000 selkokielen tarvitsijaa.

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus-ohjelmassa esitetyt ratkaisut ja kehittämiskohteet ovat kannatettavia. Vammaisten henkilöiden tarvitsemat palvelut ovat yleensä elämänmittaisia ja he tarvitsevat usein monia perus- ja erityispalveluja sekä tukimuotoja selviytyäkseen arjessaan.

Vammaisten henkilöiden käytännön mahdollisuuksia käyttää yleisiä sosiaali- ja terveyspalveluja sekä tarvittavia erityispalveluja on edelleen edistettävä sekä nykyisissä että uusissa rakenteissa.

Vammaiset henkilöt ja heidän perheensä kokevat selvitysten ja tutkimusten mukaan itselleen sopivien palvelujen löytämisen vaikeaksi.

Tulevaisuuden sotepalveluissa tulee kehittää ja vahvistaa

- Omatyöntekijämallia haavoittuvassa asemassa oleville
- Palveluneuvontaa selkokielellä ja
- Yhdistää eri sektoreiden suunnitelmat yhdeksi asiakassuunnitelmaksi, jonka hallinnointi olisi sujuvampaa myös asiakkaan näkökulmasta.

Pidämme tärkeänä tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelmassa esitetyn kotiin vietävien palvelujen kehittämisen, 7 vuorokauden hoitotakuun sekä psykososiaalisten palvelujen saatavuuden kehittämisen kaikissa ikäryhmissä.

Yhdenvertaisuus palvelujen käytössä ei onnistu ilman osaavaa henkilökuntaa. Vammaisten ihmisten kanssa toimivilla työntekijöillä on oltava osaamista ja tietoa vammaisten ihmisten

kohtaamiseen, osallistamiseen ja tukemiseen. Nykyisillä erityishuollon kuntayhtymillä ja -osaamiskeskuksilla sekä järjestöillä on tietoa ja osaamista, jota ne voivat jakaa tarjoamalla koulutusta, konsultointia ja neuvontapalveluja.

Yhteistyön tiivistäminen ja palvelujen varmistaminen eri toimialojen kesken on nostettava keskiöön. Toimimme liian sektoroituneesti, tiedonkulussa ja palvelujen järjestämisen prosessissa on kehitettävää.

Palvelujen saatavuuteen vaikuttaa osaavan henkilökunnan puute. Alan ammattilaisten saatavuus vaihtelee eri puolella Suomea. Alalle tarvitaan tulevana vuosina yhä enemmän uusia työntekijöitä, joiden työssäjaksamisesta ja osaamisen kehittämisestä on huolehdittava. Yhdenvertaisuus palvelujen käytössä ei onnistu ilman osaavaa henkilökuntaa.

- Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelmaan tulee sisällyttää henkilöstörakenteen ja täydennyskoulutuksen suunnitelman laatiminen.

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelmassa on mainittu palvelujen laadun ja vaikuttavuuden parantamisessa omavalvonta ja viranomaisvalvonta.

- Näemme tärkeänä, että palvelujen laadun parantamista tehdään yhdessä vammaisten ihmisten ja heidän läheistensä kanssa.
- Asiakaskokemus ja palvelujen hyvinvointivaikutukset ovat tärkeitä laadun mittareita. Laadukas palvelu vastaa asiakkaan palvelutarvetta lisäten hänen hyvinvointiaan arjessaan.

Vaativan erityishuollon kysymyksissä on erittäin tärkeää, että palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman kokonaisuudesta vastaa laaja-alainen moniammatillinen työryhmä yhdessä vammaisen henkilön ja heidän lähi-ihmistensä kanssa. Palvelutarpeen arvioinnissa tulee varmistaa vammaisen asiakkaan oman näkemyksen kuuleminen ja kunnioittaminen sekä todelliset mahdollisuudet valita ne palvelut, joita hän itse katsoo tarvitsevansa.

- Ohjelmaan tulee lisätä kehittämiskohteeksi palvelutarpeen arvioinnin kehittäminen, joka kattaa arviointivälineiden ja yhtenevien periaatteiden kehittämisen

KEHITYSVAMMALIITTO RY

Marianna Ohtonen

toiminnanjohtaja